[2023] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 374

**ਭੂਮੀ ਅਤੇ ਬਿਲਡਿੰਗ ਵਿਭਾਗ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੁਆਰਾ**

**ਬਨਾਮ**

**ਐਟਰੋ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਹੋਰ**

**(2023 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 2749)**

**ਅਪ੍ਰੈਲ 11, 2023**

**[ਅਭੈ ਐਸ. ਓਕਾ ਅਤੇ ਰਾਜੇਸ਼ ਬਿੰਦਲ, ਜੇ.ਜੇ.]**

ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ, ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਐਕਟ, 2013 – ਐੱਸ. 24(2)- 23.06.1989 ਨੂੰ ਅਧਿਸੂਚਨਾ 4 ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਇੱਕ ਹੋਰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਧੀਨ 6 20.06.1990 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - 19.06.1992 ਨੂੰ ਅਵਾਰਡ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾ ਤਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤੀ 24(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ - ਅੱਗੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਪੱਖ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈ ਲਿਆ ਜਾਵੇ 06.12.2012 ਪਰ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਧਾਰਾ 24(2) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਪੁਣੇ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਜਿਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਬਜ਼ਾ ਅਤੇ ਅਦਾਇਗੀ ਪੂਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅੰਦਰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ - ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਆਯੋਜਿਤ: ਪੁਣੇ ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਨਿਗਮ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇੰਦੌਰ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਕੇਸ ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਰਥਾਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣਾ ਜਾਂ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ, ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਚੰਗਾ ਹੈ - ਵਿੱਚ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੁਲੈਕਟਰ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਅਥਾਰਟੀ, ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ - ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਸਥਿਰ - ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਾਸੇ ਰੱਖੇ।

ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ

ਆਯੋਜਿਤ: 1. ਇੰਦੌਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਕੇਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਸੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣਾ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਹੋਵੇਗੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਅਰਥ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੋਵੇ 2013 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) [ਪੈਰਾ 11][377- ਐੱਫ-ਜੀ]

2. ਇਹ ਇੱਕ ਤੱਥ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਦੇਖਭਾਲ ਲਈ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤੁਰੰਤ ਲੋੜ ਦੀ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਲਈ ਬਫਰ ਵੀ ਰੱਖੋ। ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਖਾਲੀ ਪਿਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇੰਦੌਰ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ, ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਬਲ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ ਪੂਰਾ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ ਜੇਕਰ ਖਾਲੀ ਪਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੁਣ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਹੱਤਵ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 13][382-ਬੀ-ਡੀ]

3. ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਤੱਥ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਣਪਛਾਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਕਬਜ਼ਾ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੁਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 06.12.2012 ਨੂੰ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵੀ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ. ਇਸ ਲਈ, ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਲੀਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ। [ਪੈਰਾ 14][382- ਈ]

ਇੰਦੌਰ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਬਨਾਮ ਮਨੋਹਰਲਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ (2020) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 129 : [2020] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 1 – ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ।
ਪੁਣੇ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. ਬਨਾਮ ਮਿਸਰੀਮਲ ਸੋਲੰਕੀ ਹੋਰ (2014) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 183: [2014] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 783 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ.

ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

| | |
|---|---|
| [2020] 3 SCR 1 | ਪੈਰਾ 7 ਦਾ ਅਨੁਸਰਣ ਕਰਦਾ ਹੈ |
| [2014] 1 SCR 783 | ਪੈਰਾ 7 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ |

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2749 2023 ਦੇ.ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 20.12.2017 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ 2015 ਦੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 10075 ਵਿੱਚ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਦਿੱਲੀ ਦਾ।ਅਤੁਲ ਕੁਮਾਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਵੀਟੀ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਰਚਨਾ ਕੁਮਾਰੀ, ਰਾਹੁਲ ਪਾਂਡੇ, ਰਾਜੀਵ ਰੰਜਨ, ਐਡਵੋਕੇਟ. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।ਸੰਜੇ ਪੋਦਾਰ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ-1, ਨਰਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ, ਸਤਰੂਪ ਦਾਸ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਦੀਪਾਲੀ ਅਗਰਵਾਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮਨਿਕਾ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ, ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਕੌਸ਼ਿਕ, ਸੁਮਿਤ ਗੁਪਤਾ, ਪ੍ਰਤੀਕ ਮਦਨਾਨੀ, ਗੋਵਿੰਦ, ਰਾਹੁਲ ਸ਼ਿਆਮ ਭੰਡਾਰੀ,ਐਡਵਾਂਸ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ।

ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਰਾਜੇਸ਼ ਬਿੰਦਲ, ਜੇ.

1. ਦੇਰੀ ਮਾਫ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ।

2. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

3. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ 20.12.2017 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਾਸ ਕੀਤਾ। ਉਪਰੋਕਤ ਹੁਕਮ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਪੱਖ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਅਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ 24(2) ਗ੍ਰਹਿਣ, ਮੁੜ ਵਸੇਬਾ ਅਤੇ ਪੁਨਰਵਾਸ ਐਕਟ, 2013 (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ "ਦਿ 2013 ਐਕਟ"), ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਕਵਾਇਰ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

4. ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਹੈ, ਇਹ ਹੈ ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ ਕਿ 23.06.1989 ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਐਕਟ, 1894 ਜ਼ਮੀਨ ਸਮੇਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 1 ਆਦਿ/57/1 ਅਤੇ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 1 ਆਦਿ/ 58/1, ਪਿੰਡ ਘੋਂਡਾ ਚੌਹਾਨ ਖੱਦਰ ਦੀ ਮਾਲ ਅਸਟੇਟ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਧਾਰਾ 6 ਤਹਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ 20.06.1990 ਅਵਾਰਡ ਦਾ ਐਲਾਨ 19.06.1992 ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

5. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ
2013 ਐਕਟ ਦਾ 24(2) ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਪੱਖ ਸੀ ਕਿ ਸੀ 06.12.2012 ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਡੀ.ਡੀ.ਏ. ਦਰਜ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਇਸ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਆਏ।

6. ਪੁਣੇ ਦੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਅਤੇ ਐਨ.ਆਰ. ਬਨਾਮ ਮਿਸਰੀਮਲ ਸੋਲੰਕੀ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ. (2014) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 183 ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ, ਅਰਥਾਤ, ਇੱਥੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ, ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

7. ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇੰਦੌਰ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਅਥਾਰਟੀ ਬਨਾਮ ਮਨੋਹਰਲਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ (2020) 8 SCC 129 ਜਿਸਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁਣੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਐਨਆਰ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਹੁਕਮ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਕਰਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ। ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਦੋ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਯਾਨੀ. ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣਾ ਜਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ, ਹੈ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਉਪਲਬਧ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ ਐਕਵਾਇਰ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਵਾਦ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

8. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਕਸ਼ਰਧਾਮ ਜੰਕਸ਼ਨ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਸਹਾਰਨਪੁਰ-ਦੇਹਰਾਦੂਨ ਹਾਈਵੇਅ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ NHAI ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ/ਯੂਪੀ ਬਾਰਡਰ, ਭਾਰਤਮਾਲਾ ਦੇ ਫੇਜ਼-1 ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪਰਿਯੋਜਨ। ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਠੇਕੇਦਾਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ, ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਦੇਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਸ਼ਾ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਹੈ ਮਹੱਤਤਾ

9. ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਨ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੁਣੇ ਦੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ 2013 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦਾ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ), ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਇਹ ਉਹ ਗੱਲ ਹੈ ਜੋ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਆਈ ਹੈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲੈ ਲਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ।

10. ਪੱਖਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਸੁਣੇ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰੇ ਰਿਕਾਰਡ.

11. ਇੰਦੌਰ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਹੈ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਰਥਾਤ ਜਾਂ ਤਾਂ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣਾ ਜਾਂ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੋਵੇਗੀ 2013 ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 24(2) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਲੈਪਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਦੇ ਵੀ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੈਰਾ-ਨ. 362 ਅਤੇ 366 ਕੱਢੇ ਗਏ ਹਨ ਹੇਠਾਂ:

362. ਨਤੀਜੇ, ਪੁਣੇ ਮਿਉਂਸਪਲ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਲੋਕ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਸੁਪਰਾ) ਇਹ ਨਾਟਕੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਮਾਰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਪੁਣੇ ਮਿਉਂਸਪਲ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ (ਸੁਪਰਾ) ਕੋਲ ਦੀ ਕਿਸਮਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਵੀ ਝਟਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ...

366. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਵਾਲ:

366.1. ਧਾਰਾ 24(1)(ਏ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਵਾਰਡ 1-1-2014, ਅਰੰਭ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ, ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ 2013 ਐਕਟ.

366.2. ਜੇਕਰ ਅਵਾਰਡ ਵਿੰਡੋ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅੰਤਰਿਮ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਮਿਆਦ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਹੁਕਮ, ਫਿਰ ਕਾਰਵਾਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ 1894 ਐਕਟ ਅਧੀਨ 2013 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24(1)(ਬੀ) ਅਧੀਨ ਜੇਕਰ ਇਸਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

366.3. ਵਿਚਕਾਰ ਸੈਕਸ਼ਨ 24(2) ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸ਼ਬਦ “ਜਾਂ” ਕਬਜ਼ਾ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ "ਨਾ" ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ "ਅਤੇ". ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ 2013 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਾਰਨ ਪੰਜ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹੋਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਜੇਕਰ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਬਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਉਥੇ ਹੈ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ।
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

366.4. ਸੈਕਸ਼ਨ 24(2) ਦੇ ਮੁੱਖ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ "ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ" ਸਮੀਕਰਨ 2013 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਰਕਮ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ. ਵਿੱਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਧਾਰਾ 24(2) ਦੀ ਪਰਿਵਰਤਨ ਜੇਕਰ ਇਹ ਜਮ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਸਾਰੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀ (ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ) ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ 1894 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ 2013 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਐਕਟ. ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 31 ਅਧੀਨ ਜ਼ੁੰਮੇਵਾਰੀ ਹੈ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਐਕਟ, 1894 ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਧੀਨ ਵਿਆਜ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 34 ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦੇ ਗੈਰ-ਜਮਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ (ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ) ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ. ਆਦਰ ਨਾਲ ਜਮ੍ਹਾ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ

**ਭੂਮੀ ਅਤੇ ਬਿਲਡਿੰਗ ਵਿਭਾਗ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਨਾਮ ਐਟਰੋ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਹੋਰ [ਰਾਜੇਸ਼ ਬਿੰਦਲ, ਜੇ.]**

ਪੰਜ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹੋਲਡਿੰਗਜ਼ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਲਈ, ਨੂੰ 2013 ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ "ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ" 1894 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ।

366.5 ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1894 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 31(1) ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ 24(2) ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਜਮ੍ਹਾ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ. ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਟੈਂਡਰ ਦੇ ਕੇ ਪੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਧਾਰਾ 31(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਰਕਮ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕਾਂ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਜਿਸ ਨੇ ਉੱਚ ਲਈ ਹਵਾਲਾ ਮੰਗਿਆ ਹੈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ, ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 2013 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

366.6 2013 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੋਣਾ ਹੈ ਧਾਰਾ 24(2) ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 24(1)(ਬੀ) ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ।

366.7 1894 ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 24(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੇ ਡਰਾਇੰਗ ਦੁਆਰਾ ਹੈ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ/ਮੈਮੋਰੰਡਮ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ 1894 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਅਧੀਨ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ 'ਤੇ, ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨੀ ਜਹਾਜਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਵੰਡ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ 2013 ਐਕਟ ਦੇ 24(2), ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਬਜ਼ਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਧਾਰਾ 24(2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

366.8 ਧਾਰਾ 24(2) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਡੀਮਡ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਕਮੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਕਾਰਨ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ 2013 ਐਕਟ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਲਾਗੂ, ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਲਈ ਬਕਾਇਆ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ 1-1-2014 ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਟੀ। ਦੀ ਮਿਆਦ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਤਰਿਮ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਗਣਨਾ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

366.9 2013 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਇਸ ਨੂੰ ਜਨਮ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਸਿੱਟੇ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਨਵਾਂ ਕਾਰਨ ਜ਼ਮੀਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸੈਕਸ਼ਨ 24 ਏ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ 2013 ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਲੰਬਿਤ ਹੈ ਐਕਟ ਭਾਵ 1-1-2014। ਇਹ ਫਾਲਤੂ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਦਾਅਵਿਆਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਾਪਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਮੁੜ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਲੈਣ ਦੇ ਢੰਗ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣਗੇ

ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਮੁੜ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਕਬਜ਼ਾ ਜ ਜਮ੍ਹਾ ਦੇ ਢੰਗ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਬਜਾਏ ਖ਼ਜ਼ਾਨੇ ਵਿੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤੀ।

12. ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਕਿ "ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜ" ਨੂੰ ਵੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਇੰਦੌਰ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਮਾਨਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀ ਬੈਂਚ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ). ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਪਾਸ ਹੋਣ ਨਾਲ, ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਸਾਰੇ ਬੋਝਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਰਾਜ ਕੋਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਕਬਜ਼ੇ ਨਾਲ ਹੈ। ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਰਾਜ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕਬਜ਼ਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਇਸ ਤੱਕ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਖੇਤੀ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜਾਂ ਗ੍ਰਹਿਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ। ਜੇਕਰ ਐਕਵਾਇਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਬਣਤਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਬਜੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਬੋਝਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ, ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਦੁਬਾਰਾ ਦਾਖਲਾ ਇਸ 'ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ ਰਾਜ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ. ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੈਰੇ 244, 245 ਅਤੇ 256 ਕੱਢੇ ਗਏ ਹਨ ਹੇਠਾਂ:

"244. 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 16 ਨੇ ਇਹ ਕਬਜ਼ਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਇੱਕ ਅਵਾਰਡ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਮੁਫਤ ਜ਼ਮੀਨ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਬੋਝ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਨ ਸੈਕਸ਼ਨ 17(1) ਵਿੱਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਉਪਬੰਧ। ਦ 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ "ਕਬਜ਼ਾ" ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਐਕਟ 2013 ਦੀ ਧਾਰਾ 24(2) ਵਿੱਚ, ਸਮੀਕਰਨ "ਭੌਤਿਕ ਕਬਜ਼ਾ" ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੇਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਪੰਚਨਾਮਾ ਦਾ ਡਰਾਇੰਗ ਅਸਲ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਭੌਤਿਕ ਕਬਜ਼ਾ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਅਤੇ ਭਾਗ ਕੋਲ ਹੀ ਰਿਹਾ 24(2) ਨੂੰ ਅਸਲ ਭੌਤਿਕ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ਾ। ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਨੇ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨੀ ਵਸਤੂਆਂ ਸਰਕਾਰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੋਝ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੈ। ਵੈਸਟਿੰਗ ਦਾ ਕੰਮ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਹੈ ਕਬਜ਼ਾ, ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਨੂੰ ਅਪਰਾਧੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨੂੰ ਉਸ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿਚ ਮੁਫ਼ਤ ਹੈ ਸਾਰੇ ਬੋਝ ਤੋਂ.

**ਭੂਮੀ ਅਤੇ ਬਿਲਡਿੰਗ ਵਿਭਾਗ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਨਾਮ ਐਟਰੋ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਹੋਰ [ਰਾਜੇਸ਼ ਬਿੰਦਲ, ਜੇ.]**

245. ਜੋ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਅੰਤਰ ਹੈ ਐਕਟ 1894 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 24(2) ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਸਮੀਕਰਨ "ਸਰੀਰਕ ਕਬਜ਼ਾ"। ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਏ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, 1894 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ ਸਰੀਰਕ ਕਬਜ਼ਾ ਹੈ ਜ਼ਮੀਨ. ਐਕਟ 2013 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਬਜ਼ੇ 'ਚ ਲੈ ਲਿਆ ਦੇ ਭੌਤਿਕ ਕਬਜੇ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲੈਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ ਜ਼ਮੀਨ. ਜਦੋਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਐਕੁਆਇਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਡਰਾਅ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦਾ ਇੱਕ ਮੈਮੋਰੰਡਮ, ਜੋ ਕਿ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਭੌਤਿਕ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣਾ। ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਸੰਪੱਤੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਜੋ ਐਕੁਆਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਹੋਣ ਤੱਕ ਇਸ ਦੀ ਕਾਸ਼ਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਰਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰੋ ਕਬਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਡਰਾਇੰਗ ਇਸ ਦੇ. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੇਕਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਬਰਕਰਾਰ ਜਾਂ ਕੋਈ ਮੁੜ ਐਂਟਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਖੇਤੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਂ ਆਊਟਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ, ਆਦਿ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਰਾਜ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੋਣਾ। ਘੁਸਪੈਠ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਸਲ ਮਾਲਕ ਜੋ ਕਿ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਹੈ।

256. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਵੈਸਟਿੰਗ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਕਨੂੰਨ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 16 ਅਤੇ 17 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ 1894 ਦਾ ਜੋ ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪੂਰਨ ਨਿਵਾਸ ਆਈ. ਇਹ ਇੱਕ ਅਟੱਲ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਵੈਸਟਿੰਗ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੈ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਬਜ਼ਾ। ਧਾਰਾ 16 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਵੇਸਟਿੰਗ, ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਦਮਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੈਕਸ਼ਨ 4, ਸੈਕਸ਼ਨ 6 ਦੇ ਤਹਿਤ ਘੋਸ਼ਣਾ, ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟਿਸ 9, ਧਾਰਾ 11 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਵਾਰਡ ਅਤੇ ਫਿਰ ਕਬਜ਼ਾ। ਵਿਧਾਨਕ ਜਾਇਦਾਦ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਮੁਫਤ ਹੈ ਬੋਝ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਾ ਸਿਰਫ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀਆਂ ਜੈਕਟਾਂ ਹਨ ਪਰ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਹਨ ਨੂੰ ਵੀ ਤੁਰੰਤ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਦਾ ਖ਼ਿਤਾਬ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਪੂਰਨ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਸੰਪਤੀ ਦੇ. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦਾ ਕੋਈ ਕੰਟਰੋਲ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ

ਸ਼ੁੱਭਕਾਮਨਾਵਾਂ। ਇਹ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਹੈ. ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਵਪਾਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਵਪਾਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਵਪਾਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ.

13. ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵੱਡੇ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੁਰੰਤ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਲਈ ਬਫਰ ਵੀ ਰੱਖੇ। ਅਜਿਹਾ ਹਿੱਸਾ ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ ਖਾਲੀ ਪਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੰਦੌਰ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ), ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਫੋਰਸ ਨਹੀਂ ਲਗਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮਾਮਲਾ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਹੈ ਚਿੰਤਾ ਹੈ, ਜ਼ਮੀਨ ਭਾਵੇਂ ਖਾਲੀ ਪਈ ਸੀ, ਹੁਣ ਏ ਅਕਸ਼ਰਧਾਮ ਜੰਕਸ਼ਨ ਤੋਂ ਦਿੱਲੀ/ਯੂਪੀ ਤੱਕ ਦਿੱਲੀ-ਸਹਾਰਨਪੁਰ ਦੇਹਰਾਦੂਨ ਹਾਈਵੇਅ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਸਰਹੱਦ, ਭਾਰਤਮਾਲਾ ਪਰਿਯੋਜਨਾ ਦੇ ਫੇਜ਼-1 ਵਿੱਚ ਦਿੱਲੀ ਰਾਜ ਵਿੱਚ।

14. ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਨਿਰਵਿਵਾਦ ਤੱਥ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਣਗਹਿਲੀ ਵਾਲਾ ਹੁਕਮ, ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਨੂੰ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੁਲੈਕਟਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਕਬਜੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮਿਤੀ 06.12.2012 ਨੂੰ ਵੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਲੀਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

15. ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥ ਅਤੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਇੰਦੌਰ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ), ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ ਅਧਿਕਾਰ ਭੂਮੀ ਗ੍ਰਹਿਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਅਦਾਇਗੀ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਸਹੀ ਮਾਲਕ ਲਈ ਵੀ ਇਹੀ ਹੈ।

16. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅੰਕਿਤ ਗਿਆਨ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

(ਸਹਾਇਕ: ਸ਼ਰਧਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਅਰਸ਼ ਚੌਧਰੀ, ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ.)

**ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।**

Pallav

PALLAV THAKUR ADVOCATE